

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra*

Vår dato:

7.10.2019

Vår ref:

2019/10480

Deres dato:

26.08.2019

Deres ref:

201909244-2

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Per Olav Aslaksen, 77642201

Høringsuttalelse – opprustning av kraftstasjon og utskifting av rørgate – Breivikbotn kraftverk, Hasvik kommune

Fylkesmannen viser til høringsbrev datert 26.8.2019.

Planene gjelder opprustning av elektromekanisk utstyr i kraftverksstasjonen og utskifting av rørgate fra dam i Nedre Eggevatn og ned til kraftstasjonen, samt oppgradering av tappearrangementet i dam Øvre Eggevatn.

Bakgrunn

Breivikbotn kraftverk, med regulering av Øvre og Nedre Eggevatn, ble bygget konsesjonsfritt i 1948. I 1969 fikk Sørøy Kraftlag A/L konsesjon for ytterligere regulering av Øvre Eggevatn. Tillatelsen til ytterligere regulering av Øvre Eggevatn ble gitt på generelle betingelser, og inneholder ikke vilkår om naturforvaltning.

Behov for utskifting av rørgata til kraftstasjonen på nåværende tidspunkt har oppstått fordi Cermaq, i forståelse med Hammerfest Energi, har søkt om konsesjon for vannuttak til settefiskproduksjon. Omsøkt vannuttak er planlagt innenfor gjeldende regulering av Eggevassdraget, og medfører ikke nye inngrep i selve vassdraget.

Behov for konsesjonsbehandling

Sak om opprustning av utstyr i kraftverket og utskifting av rørgate til kraftverket, og sak om vannuttak til settefiskanlegg er sendt på høring hver for seg. Til saken, som gjelder opprustning av kraftverket og utskifting av rørgate, er høringspartene bedt om å uttale seg om hvorvidt det foreligger allmenne interesser som kan utløse konsesjonsplikt. Til saken, som gjelder vannuttak, er høringspartene bedt om å uttale seg til hvorvidt det foreligger forhold som tilsier at det ikke bør gis konsesjon.

Begge disse sakene gjelder samme vassdrag. Utbedring av rørgate og legging av nytt vannforsyningsrør til settefiskanlegg utgjør i realiteten ett og samme terrenginngrep. Fylkesmannen finner det vanskelig å uttale seg til den ene saken uten også å drøfte forhold ved den andre.

Fylkesmannen er opptatt av at det skal foreligge ryddige konsesjonsforhold i vassdraget. Slik vi ser det vil det være vanskelig å oppnå dette om Breivikbotn kraftverk får fortsette driften innenfor

gjeldende konsesjon med mangelfulle konsesjonsvilkår, mens Cermaq gis ny konsesjon med moderne standardvilkår.

Fylkesmannen mener derfor at også Breivikbotn kraftverk bør underlegges konsesjonsbehandling, og at det bør innføres moderne standardvilkår på linje med vilkår som gis for nye og reviderte konsesjoner i dag. Dette vil sikre like vilkår for begge konsesjonærene i vassdraget.

Kunnskapsgrunnlag

Søknad om utskifting av rørgate har i liten grad lagt fram kunnskap om naturmangfold på den berørte strekningen, og det er i realiteten heller ikke gjort noen vurdering av hvordan nye inngrep vil påvirke landskapet i området. Disse forholdene er imidlertid noe bedre omtalt i søknad fra Cermaq om vannuttak.

Cermaq har lagt til grunn at det ikke har vært behov for å utarbeide miljørapport, fordi eksisterende rørgate allerede representerer et naturinngrep. I søknaden fra Cermaq er det også vist til at det ikke foreligger registreringer av sårbare arter eller naturtyper i Naturbase. Om landskap har Cermaq skrevet at tiltaket vil ha svært begrensede konsekvenser med unntak av en strekning i øvre del av traséen der det planlegges å sprengte ut en skjæring i fjell.

Av Vann-Nett fremgår at Breivikbotn kraftverk påvirker tre vannforekomster i Eggevassdraget:

Vannforekomst	Godkjent miljømål	Miljøtilstand
216-5-R Storelva	Dårlig økologisk potensial	Dårlig økologisk potensial
216-2537-L Litle Eggevatn	Godt økologisk potensial	Godt økologisk potensial
216-2538-L Store Eggevatn	Godt økologisk potensial	Godt økologisk potensial

Alle disse vannforekomstene har status som SMVF på grunn av eksisterende regulering.

Fylkesmannen vurderer kunnskapsgrunnlaget, som er lagt fram, som mangelfullt for å kunne gi en presis uttalelse. Våre vurderinger i fortsettelsen er derfor basert på generell kunnskap om naturmangfold, og erfaringskunnskap spesielt fra småkraftprosjekter med nedgravde rørgater.

Foreligger allmenne interesser som tilsier konsesjonsplikt?

Opprusting av elektromekanisk utstyr i kraftstasjonen, og oppgradering av tappearrangement i dam Øvre Eggevatn synes i liten grad å berøre allmenne interesser. Dette under forutsetning av at tidspunkt for arbeider ved dam Øvre Eggevatn tilpasses reindriftas behov.

Når det gjelder utskifting av rørgata vil dette arbeidet kunne påvirke naturmangfold, landskapsopplevelse og reindriftas bruk av området. Omfang av arbeider i rørgata vil også avhenge om Cermaq gis konsesjon til vannuttak for omsøkt settefiskanlegg. Fylkesmannen har oppfattet at Hammerfest Energi ikke vil starte utskifting av rørgata nå, dersom Cermaq ikke gis konsesjon til vannuttak. Fylkesmannen mener derfor at NVE bør vurdere om den samlede påvirkningen av utskifting av rørgate til Breivikbotn kraftverk, og etablering av nytt vannforsyningsrør til settefiskanlegg, kan legges til grunn ved vurdering av konsesjonsplikt også for nødvendige utbedringer rørgate.

Sammenlignet med dagens situasjon vurderer vi at utskifting av rørgata også vil innebære nye terrenginngrep nedenfor strekningen der Cermaq i sin konsesjonssøknad har vist til behov for å legge rørgata i en ny utsprenget nisje/skjæring.

Utskifting av rørgata vil innebære nye inngrep i terrenget i form av utsprengt nisje, der turbinrør skal graves ned sammen med vannforsyningsrør over en strekning på ca. 100 meter (pel 958-852). Videre herfra skal turbinrør og vannforsyningsrør graves ned i separate parallelle grøfter over en strekning på ca. 350 meter (pel 852-500). Bredde på topp av grøft for turbinrør er oppgitt til ca. 9 meter. Bredde på topp av grøft for vannforsyningsrør er ikke oppgitt, men innbyrdes avstand mellom turbinrør og vannforsyningsrør skal så langt det er mulig være ca. 10 meter. Fylkesmannen slutter ut fra dette at bredde på inngrep kan være minimum 20 meter.

Nedstrøms pel 500 vil turbinrøret krysse over elva og fortsette frittliggende over bakken, mens vannforsyningsrøret vil krysse under elva og fortsette nedgravd. Selv om trasé for turbinrøret vil bli noe justert på strekningen for å gi plass for vannforsyningsrøret, antar Fylkesmannen at inntrykk av turbinrøret ikke vil bli vesentlig endret sammenlignet med situasjon i dag.

Ut fra dette, er det over en strekning på ca. 450 meter på sørsiden av elva at Fylkesmannen vurderer at inngrepssituasjonen vil bli vesentlig endret sammenlignet med i dag. Det positive med å grave ned både turbinrør og vannforsyningsrør på strekningen, er at rørgata som fysisk struktur ikke lengre vil være synlig i terrenget. Nedgraving medfører imidlertid et bredt belte der naturlig vegetasjon fjernes og forstyrres. Revegetering tar lang tid, og også en nedgravd rørgate vil fremstå som et terreng-inngrep i mange år. Landskapsvirkning av nedgravd rørgate i dette tilfellet, er etter vår vurdering sammenlignbar med nedgravde rørgater til etablerte småkraftverk. Hvordan dette vil framstå i Breivikbotn er etter vårt syn for dårlig beskrevet. Fylkesmannen mener at saksbehandlingen må belyse faktiske terrenginngrep, som følge av planlagte arbeider i rørgate og etablering av nytt vannforsyningsrør. Realistisk tidsramme for tilfredsstillende revegetering i trasé for turbinrør og vannforsyningsrør må være kjent.

Vi mener at det må stilles krav som sikrer at Hammerfest Energi og Cermaq gjensidig er ansvarlige for avbøtende tiltak.

Forhold omkring reindrift

Breivikbotn kraftverk er lokalisert innenfor reinbeitedistrikt 19 Sállan/Sørøya (Rbd 19).

Rbd. 19 er beiteområde for 10 siidaandeler, hvorav ni benytter sommerbeitene i sommerhalvåret, mens en siidaandel har helårig reindrift på Sørøya. I hovedtrekk transporteres rein til Sørøya i april/mai, og bort i september/oktober. Transporten foregår med landgangsfartøy (pramming) og bil.

Rbd. 19 har gjerdeanlegg for pålasting og avlasting av rein for pramming i Lillebotn i Hasfjorden. Gjerdeanlegget har utstrekning til Steinvannet og Hasfjordvannet. Øvre Eggevannet ligger i flytteleien til og fra til beitehagen tilhørende gjerdeanlegget. Flytting skjer både på øst- og vestsiden av Øvre Eggevatn. Reindriftslovens § 22 gir reindriftens flytteleier et særskilt vern. Det presiseres at flytteleier ikke må stenges.

Flytteleien benyttes for flytting til og fra prammegjerdet. Det er størst fare for at flytteleien mellom Øvre og Nedre Eggevatn blir berørt. Denne flytteleien er den mest brukte, da den er kortere og har lettere terreng å ferdes i enn østsiden av Øvre Eggevatn. Konsekvenser av hindringer på flytteleien kan føre til merarbeid og omveier for flyttingen. I verste fall kan dette forårsake forsinkelse i forhold til tidsplanen for prammingen. Det kan medføre store utgifter med alternativ transport til fastlandet. Faste installasjoner i flytteleien må også unngås. Stor vannføring ved nedtapping fra Øvre til Nedre Eggevatn kan også hindre reinen i å krysse elva.

For øvrig benyttes området rundt som beiteområder i sommerhalvåret. Installasjoner og rørgate fra Nedre Eggevatn antas ikke å gi økte negative konsekvenser for reindriften i forhold til dagens situasjon.

Det relevante for reindriften vil være at reinbeitedistriktet blir involvert i til planleggingen på et tidlig stadium, uavhengig om det er konsesjonsplikt eller ikke. Dette gjelder spesielt dersom tiltaket medfører nye inngrep.

Avbøtende tiltak som kan være aktuelt er senking av vannføring i elveleiet under flytting. Dersom det er behov for installasjoner i flytteleien, må dette plasseres slik at de ikke er til hinder for flytting. Anleggsperioden bør legges utenom reindriften bruk av flytteleien. Samarbeid med reindriften om avbøtende tiltak vil være nødvendig.

Med hilsen

Per Kristian Krogstad (e.f.)
leder for vannforvaltning- og
forurensningsseksjonen

Per Olav Aslaksen
seniorrådgiver miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent